

גבתי ממלכים

גנזים ציצים ופרחים על פרשיות השבוע משולחנם ומשנתם של רבותינו חכמי תימן זיע"א

פרשת נח - לך לך גליון ט'

חדש במאורות

בית ההוראה העולמי לקהילות קודש תימן בראשות מרנן ורבנן שליט"א

תובנות בפרשה

במשנת הגאון רבינו ישי שרעבי זצ"ל

מעלת לשון נקיה

מִן הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֵינָה טְהוֹרָה (ז', ה').

אמרו רבותינו במסכת פסחים (ג' ע"א): "אמר רבי יהושע בן לוי: לעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו, שהרי עיקם הכתוב שמונה אותיות ולא הוציא דבר מגונה מפיו, שנאמר 'מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהורה'. רב פפא אמר, תשע, שנאמר 'כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה'. רבינא אמר, עשר, וי"ו דטהור. רב אחא בר יעקב אמר, שש עשרה, שנאמר 'כי אמר מקרה הוא בלתי טהור הוא כי לא טהור'. התורה מאריכה שמונה, תשע, עשר ואפילו שש עשרה אותיות, והכל כדי לא להוציא לשון מגונה. ללמדנו כמה יהא האדם זהיר בלשונו. עוד נאמר שם בהמשך: "תניא דבי רבי שמעאל: לעולם יספר אדם בלשון נקיה, שהרי בזב קראו 'מרכב' (ויקרא ט"ו, ט), ובאשה קראו 'מושב' (שם כ"ו), ואומר 'ותבחר לשון ערומים' (איוב ט"ו, ה'), ואומר 'ודעת שפתי ברור מללו' (שם ל"ג, ג)".

כאן הנך רואה, שפרט לחסרון להוציא מהפה דבר מגונה, צריך גם לדבר בלשון נקיה, בשפה יפה, בלשון ברורה ונעימה. והנה מסופר שם בגמרא (ג' ע"ב), מעשה בשני תלמידים שישבו לפני הלל ואחד מהם היה רבי יוחנן בן זכאי. ויש אומרים שישבו לפני רבי, ואחד מהם היה רבי יוחנן. "חד אמר מפני מה בוצרין בטהרה ואין מוסקין בטהרה, וחד אמר מפני מה בוצרין בטהרה ומוסקין בטומאה. אמר: מובטח אני בזה שמורה הוראה בישראל, ולא היה ימים מועטים עד שהורה הוראה בישראל". את זה ראה הלל (או רבי) בשל לשונו הנקיה, כאשר אמר 'אין מוסקין בטהרה', בעוד שהשני השתמש בלשון 'מוסקין בטומאה'. כמו כן מסופר בהמשך על שלושה כהנים שסיפרו על החלק שקיבלו מלחם הפנים: "חד אמר להו הגיעני כפול, וחד אמר הגיעני כזית, וחד אמר הגיעני כזנב הלטאה, בדקו אחרי ומצאו בו שמץ פסול". היינו, בגלל שהשתמש בלשון

מגונה, ודימה את חלקו בלחם הפנים לזנב הלטאה, התברר לשומעים שיש בו פסול כהונה. גם לימדונו רבותינו, שיש להשתמש בלשון נקייה ומכובדת לכל אדם. מסופר במסכת תענית (כ' ע"א): "מעשה שבא רבי אלעזר ברבי שמעון ממגדל גדור מבית רבו... נזדמן לו אדם אחד שהיה מכוער ביותר, אמר לו: שלום עליך רבי, ולא החזיר לו. אמר לו ריקה, כמה מכוער אותו האיש, שמא כל בני עירך מכוערין כמותך. אמר לו: איני יודע, אלא לך ואמור לאומן שעשאני כמה מכוער כלי זה שעשית. כיון שידע בעצמו שחטא ירד מן החמור ונשתטח לפניו, ואמר לו: נענית לך מחול לי. אמר לו: איני מוחל לך עד שתלך לאומן שעשאני ואמור לו כמה מכוער כלי זה שעשית". כמובן, שאין להביך את דברי הגמרא כפשוטם, אבל רואים שצריך להזהר בכבוד הבריות לא להתבטא התבטאות בוטה ופוגעת.

בספר פאר הדור, מובא שמרן "החזון איש", היה איסטניס מופלג בקפידתו על נקייו הדיבור, והיה בורר "במאזני זהב" את דיבורו. לשון "נקיה" נחשבה לגבוי כסייג לקדושה. כאשר שמע אדם אחד שאמר לחברו "שקר דבריך". הוכיחו על פניו, "לא כך אומרים, אלא דבריך אינם אמת". במסכת נדרים (פ"א ע"א) מובא: "מפני מה אין מצוין תלמידי חכמים לצאת תלמידי חכמים מבניהן, רב אשי אמר משום דקרי לאינשי חמרי". היינו, בשל זלזולם בבני אדם והתבטאותם הלא ראויה כלפיהם, אין הם זוכים לבנים תלמידי חכמים. הרי למדנו כמה הפסד נגרם לאדם, הנוקט לשון שאינה נקייה כלפי זולתו. ומכאן יש ללמוד, לדבר איש עם רעהו בשפה יפה, בידידות ובנעימות, במלוא העדינות והכבוד וכך ירבה האהבה והאחוה השלום והרעות, אמן.

(מנחת ישי)

שאלות ותשובות

משולחנם של רבני בית ההוראה שליט"א

בעניין אזכרה במלאות י"ב חודש והמנהגים בזה מאת הגאון רבי אברהם בן משה שליט"א

רב קהילת אגודת אחים,

וראש בית המדרש שתילי זיתים פתח תקוה

שאלה: כיצד המנהג בעניין עשיית אזכרה למנהגינו, בשנה שבה י"ב חודש מיום הפטירה חל כחודש לפני התאריך של יום השנה עצמו, כמו בשנה מעוברת כדהשתא הכא. והאם יש עניין לעשות ב' אזכרות וכו', גם ביום השנה וגם ב"ב חודש. ובמקרה ומקדימים את האזכרה לכמה ימים קודם, מפאת סיבות שונות, האם יש עניין לעי שות משהו דוקא ביום שכלו בו י"ב חודש. ומהם המנהגים הנהוגים במלאות י"ב חודש.

תשובה: המנהג לעשות אזכרה לאחר י"ב חודש מיום המיתה, שהוא עיקר יום המר. ולכן בשנה מעוברת יש למנות י"ב חודש אפילו שהוא חודש קודם. מנהג חלק מקהילות ישראל לעשות אזכרה ביום התאריך עצמו. ומוזכר בפוסקים, ואין מנהגינו כן.

יום האזכרה הוא יום מסוגל לתיקון ולעלית נשמת אביו או אמו או קרוביו, ולכן יש שנהגו להתענות, ורובם לא נהגו להתענות, אבל טוב לעלות לקבר עם עשרה אנשים. גם אם לא עולה, חובה לקרוא משניות ותהלים וסדר הלימוד וקדיש וברכות לעילוי נשמת. והיום הרבה נהגו לעשות סעודה גדולה. וכבר נהגו, ואי אפשר לערער על זה. אבל אינו חובה כלל. ויכול לעשות מיני מזונות ופירות. וגם זה לא חובה.

ובשבת קודם האזכרה, יעלה מפטיר. ויש שנהגו לעלות שביעי בש"ביל הקדיש. ויותר טוב לעלות מפטיר שכן כתב מהר"ץ. ואם יש שנים שיתחלקו. ויש שנהגו לעלות מפטיר

(המשך בעמוד 2)

פתגמי אורייתא

ציצים ופרחים במשנת רבותינו זיע"א

אלה תולדות נח (ו', ט').

תובנה נוקבת יורדת וחודרת עד עמקי בטן, למד הגאון רבינו חיים **כסאר זצ"ל**, ואלו הם דבריו: במדרש (מובא ברש"י) איתא, "פרי צדיק עץ חיים, ללמד שעיקר תולדותיהם של צדיקים מע" שים טובים". הנה אף על פי שמתחילה הביא הפסוק את התי" בות "אלה תולדות נח", וידוע שהיו לו בנים, מכל מקום לא פירט מי הם בניו, אלא מיד אמר "נח איש צדיק תמים" וגו', ומכאן למ דים שעיקר תולדות הצדיקים הם מעשיהם הטובים, החשובים להם יותר מבניהם. ולפיכך יקח האדם מוסר מזה, שלא יאמר הבנים יועילו לו, אלא צריך להשתדל הוא בעצמו בעסק התור רה ובקיום המצוות, ולא יסמוך על בניו, כי כל אחד ואחד חייב בעסק התורה, ואינו דומה מי שפנסו בידו לפנסו ביד בנו. וכשם שחייב אדם בפריה ורביה הגשמית, כך הוא חייב בפריה ורביה הרוחנית. ולפיכך אין מזכירין את האדם לשבח אלא במעשיו הטובים שעושה הוא בעצמו, וזהו "פרי צדיק עץ חיים".

(קיצ המזבח)

ויולד נח שלשה בנים את שם את חם ואת יפת (י').

הגאון רבינו **יעיש קורייני זצ"ל** עמד על המעלות שזכה הלומד תורה, וכתב לרמוז זאת בפסוק זה. "את שם" - יזכה הוא לכתר שם טוב, שעולה הוא על כל הכתרים. "את חם" - יזכה הוא למ"ח קניינים, שבהם נקנית התורה. "ואת יפת" - שזכה ליופי ולחן וחסד בעיני כל רואיו, שחכמת התורה משפעת יופי והוד והדר עליו. כמו כן, ראשי תיבות של שם חם ויפת - הם "שיח", ורצונו לומר, מי גרם לו לקבל את כל המעלות האלה, הוי אומר זה שיח שפתותיו בתורה יומם ולילה לא ישבותו. עוד רמוז כאן את חובותיו של הלומד. "את שם" - שצריך שי עסוק בתורה לשם שמים. "את חם" - שצריך לעסוק בתורה בחשק נמרץ, עד שיתחמם ויזיע, וזה אבן הבוחן לידע אם אוהב הוא את התורה, אם מתאמץ הוא עליה. ואם עושה כן יזכה ל"ואת יפת" - שירחיב ה' גבולו, כמו שנאמר "יפת אלהים ליפת" (בראשית ט"ז, כ').

(מחמדי שמים)

ואנשי סדם רעים וחסאים (י"ג, י"ג).

דקדוק נפלא דקדק הגאון רבינו **שלמה קורח זצ"ל**, ואנשי סדום רעים וחסאים" - לא נאמר חוטאים אלא חטאים. וידועים דברי הגמרא בברכות ("ע"א) בה אומרת ברוריה אשת רבי מאיר, שי תפלל על אותם רשעים שימותו, כי נאמר בתהלים יתמו חטאים ולא חוטאים, עיין שם שאר העניין. ומכאן נראה, כי אנשי סדום קלקלו כל כך, עד כי נהיו חטאים בעצמם ממש, כמו שנאמר עשויים מחטא, ונהפכו לחטאים מחמת שהיו עצמם רעים. (דברי תורה)

מדור זה נלקט ונערך מתוך סדרת הספרים 'שולחן מלכים' על פרשיות השבוע מאת חכמי תימן זיע"א, באדיבות הגאון המחבר רבי יוסף צברי שליט"א רב ומו"ץ באלעד, ומח"ס תורת ערלה נחלת אבות ועוד.

בשבת שאחרי האזכרה. ומי שנהגו אבותיו כך, ימשיך, אבל יותר טוב לעלות קודם יום פקודתו, ויועיל לתיקון הנשמה. כל העניינים והמנהגים שעושים אנו למת, נתייסדו על יסוד דברי המקובלים אשר עינינו להם לראות ויודעים מה למעלה בעולם הנשי מות, איזה דבר מועיל ואיזה מזיק לה, וכיון שי גידו שבאמירת קדיש ולימוד יש סגולה לעליית הנשמה, חובה עלינו לקיים דבריהם שלא נהיה כפויי טובה כלפי קרובינו ובפרט אביו ואמו. ואין לזלזל בכל זה, גם אם אנו לא מבינים את סוד עליית הנשמה.

בדין הפסק בין ברכת ברוך שאמר לפסוקי דזמרה

מאת הגאון רבי אורן צדוק שליט"א ראש בית ההוראה נזר ההוראה

שאלה: המשנה ברורה פסק, שלכתחילה יש להסמיך את פסוקי דזמרה לברכת ברוך שאמר. ויש לשאול, האם דבריו תואמים את מנהגינו, שהרי מכיוון שמחכים לחזן ועונים אמן, ורק אז מתחילים פסוקי דזמרה, נמצא שלא הסמכנו את הברכה לפסוקי דזמרה.

תשובה: לק"י, יום ה' לסדר 'שמע אל החקים ואל המשפטים', ה'תשע"ט. שלום רב לאהבי תורתך. כתב מרן בשלחן ערוך (סימן נ"א סעיף ב'), 'אם

סיים ברוך שאמר קודם שסיים החזן, עונה אמן אחרי'. ומבואר שממתין בשתיקה עד שיסיים החזן. ואם כן במה דיבר המש" נה ברורה שם ס"ק ד' באומרו, 'שאפילו בשתיקה טוב ליהרר לכתחילה שלא לשהות הרבה בינתיים'. ועל כרחך שמדר בר באופן שאינו מתפלל בצבור, (או כמו שנוהגים שאר הקהילות שכל אחד קוראה לעצמו), שמ כיוון שבירך, צריך לכ תחילה לתכוף לו את אמירת פסוקי דזמרה, וכמו שהוא בברכות הנהגין, כמבואר במ קורות הציון שכתב במשנ"ב שם.

אולם בתפילת הצי בור, כיוון שביסוד תיקון חכמים היה, שהשליח צבור מברך ברכה זו והצבור מא זין בשתיקה ומתכוון ויוצא בברכתו, דומיא דברכות קרית שמע. ממילא כיוון שלצבור

(המשך מעמוד 1)

יש שייכות בברכה זו, אינו נחשב הפסק אם ממתין בשתיקה לסימו של השליח ציבור, ואד רבא הצורך הוא להמתין מחמת הטעם הנזכר, ולהמשיך מיד בפסוקי דזמרה כולם כאיש אחד בלב אחד.

וכן מבואר בבית יוסף (סימן נ"א), שמקור דב ריו הינו מתשובת הרא"ש המובאת בטור (סימן נ"ט), שם כתב בעניין ברכות קרית שמע, שמ כיוון שכיום אינו כבימים ראשונים ששליח צי בור מברך את הברכה והצבור מאזין ומכוין, כי אין הכוונה כמאז 'כי אין אדם יכול לכונן תדיר עם ש"צ בשתיקה, וגם אם היה מכוין לדברי ש"צ בשתיקה ובאמצע הברכה היה פונה לבו לדברים אחרים, הרי הפסיד הכוונה כי הפסיק באמצעי תה'. ולכן כתב שהיה נוהג לומר בלחש עם שליח הציבור, ומקדים לו בסיומה מספר תיבות כדי לענות אמן בסיומה, ועל פי זה הורה מרן כאן בשלחן ערוך.

ויעויין למהר"ץ בתכלאל עץ חיים (דף קס"ז ע"ב), שהביא דברי הטורי זהב (סימן קפ"ג ס"ק ד'), שלמד מכאן שכך יש לעשות אף בברכת המזון. ואמנם אם אחר ברכת השליח ציבור ימ תינו מעט, זה דבר שאינו ראוי לכתחילה וכפי דברי המשנ"ב הנזכרים.

ניתן לשלוח שאלות לרבנים בכתובת מייל: sm088302222@gmail.com

יהדות תימן מתחברת למורשת
בקו חדש ומגוון בו תמצאו 'קול' מה שתבקשו

חדש בקו: בית הוראה

חיגו עכשיו: *8416
או בטל: 03-3088885

חיזוק יומי לנשים במספר ישיר: 03-30-77-505

- שיעורי הלכה ומנהג
- תפילות ופיוטים
- מהנעשה והנשמע בקהילות הקודש

הקו העולמי ליהדות תימן
סיני מוסדות אור תורת שלום - עיר באשתי רב יהושע שליט"א

לקבלת ערכונים על אירועים וכינוסים בק"י תימן
הרשמו לרשימת התפוצה: sm088302222@gmail.com

מהנעשה והנשמע במרכז העולמי 'המאורות'

כינוס רבני תימן לרפואה והלכה שע"י קו ההלכה
העולמי לק"ק תימן בשיתוף קופ"ח כללית'

הרב יהורם יפת שליט"א
רו"מ 'המאורות' - בדברי פתיחה

מעמד מיוחד של כינוס רבני תימן לרפואה והלכה לקראת יום הכיפורים וחג הסוכות הבעל"ט, התקיים אמש ביום רביעי ג' תשרי תש"פ (מוצאי צום גדליה), באולם הכינוסים שעל ידי כללית שירותי בריאות בבני ברק, בהשתתפות עשרות רבות של רבנים חשובים ומורי הוראה מעדת תימן מכל רחבי הארץ.

כינוס רפואה והלכה זה נערך לראשונה לרבני קהילות קודש תימן מכל רחבי הארץ, בראשות רבני קו ההלכה העולמי ליהדות תימן 'המאורות' - העומד בראשותו של הרה"ג רבי יהורם יפת שליט"א, בשיתוף מלא עם 'שירותי בריאות כללית' - הקופה המובילה ביותר בציבור החרדי - אשר פרשו את חסותם על כינוס רפואה והלכה נכבד זה.

ואכן, כבר משעות הערב המוקדמות של יום רביעי מוצאי צום גדליה, החלו לנהור מכל קצוות הארץ, עשרות רבנים ומורי הוראה מק"ק תימן, שהתאספו ובאו במיוחד לכינוס חשוב זה.

דברי פתיחה נרגשים נשמעו מפי הרה"ג רבי יהורם יפת שליט"א, ראש מערכת קו ההלכה הערמי ליהדות תימן. במהלך הכינוס נשאו דברים, הגאון רבי נצחוני שמואלי שליט"א מרבני ק"ק תימן בעיר אלעד. לאחר מכן נשא דברים הגאון רבי יהודה צארום שליט"א רב ק"ק חניכי הישיבות בבני ברק, שהרחיב בדבריו על סוכות פסולות וכשרות בזמנינו, ובענייני ד' מינים. בשלב זה של הערב, הוזמן על ידי מנחה הערב - הרב מעוז פורת הי"ו מנהל אשכול המרפאות החרדי באזור גוש דן פ"ת שנשא דברי ברכה מטעם הנהלת קופ"ח כללית. אחריו הוזמן לשאת דברים ד"ר אוריאל לוינגר הי"ו מומחה ברפואת משפחה בקופ"ח כללית, שהרחיב בדבריו ונתן הנחיות ברורות ומפורטות למורי ההוראה בענייני רפואה לצום יום כיפורים הנוגעים למעשה. אחריו הוזמן הגאון רבי יצחק מועלם שליט"א, רב ק"ק תימן בעיר ביתר עילית, אשר בדבריו סיכם והעלה להלכה למעשה בעניינים שהעלה ד"ר לוינגר.

כן השתתפו במעמד עשרות רבות של רבנים, אבות בתי דין ומגדולי מורי ההוראה המובהקים מקהילות קודש תימן ברחבי הארץ.

בהנהלת רשת בתי ההוראה 'המאורות' ליהדות תימן, ציינו בסיפוק רב את הצלחת המעמד המישי, ומסרו כי כינוס זה יהווה בע"ה פתיחה לשאר הכינוסים שהתקיימו אי"ה מדי חג לתועלת מורי ההוראה והרבנים, וכי הוא מהווה המשך ישיר לשרשרת המפעלים האדירה בקהילות קודש תימן הנערכת על ידי 'המאורות' המרכז הרוחני העולמי ליהדות תימן.

שימו לב!

ניתן להאזין לכל מהלך כינוס רבני בית ההוראה 'המאורות', לרפואה והלכה, בקו המאורות - בשלוחה 5 ושוב להקיש 0.

הילולא דצדיקיא

"יעלזו חסידים בכבוד, ירננו על משכבותם" צדיקים אפילו בקבר מרננים הם בדברי תורה. (עפ"י ברכות ס"ד ע"א).

"שומר ה' את כל אוהביו" - את לרבות שבזכות הצדיקים שאצלו, הקב"ה שומר גם אחרים שאינם ראויים. (עפ"י עץ חיים חלק א' דף ט' ע"ב).

רבי חיים ב"ר סלימאן כסאר זצ"ל, מרבני צנעא א' מרחשון ה'תרע"ב.

רבי שלום ב"ר יוסף עוזירי זצ"ל - ב' מרחשון ה'תר"מ.

רבי יחיא ב"ר יוסף קרוואני זצ"ל, אבדק"ק טוילה א' מרחשון ה'תרצ"ז.

רבי יוסף ב"ר יהודה דוראני זצ"ל, אבדק"ק מחוית א' מרחשון ה'תש"ס.

רבי סאלם שאקי זצ"ל, מחכמי רבע אלמכלאף ד' מרחשון ה'תרע"ח.

רבי יהודה ב"ר אברהם חבשוש זצ"ל, ראש ישיבת תורת משה ירושלים - ט' מרחשון ה'תש"ד.

רבי סאלם ב"ר צאלח צאהרי זצ"ל, מרבני רדאע י"א מרחשון ה'תרצ"ז.

רבי זכריה ב"ר סעדיה הכהן זצ"ל, רב שכונת נוה צדק שבזי, כרם התימנים - י"ב מרחשון ה'תשנ"ג.

(עפ"י 'שערי שלמה' מאת הרה"ג רבי אלמוג שלמה אכלופי שליט"א)

מכון המאורות

להוצאת כתבי רבותינו חכמי תימן

ארגון כינוסים ושיעורי תורה בארץ הקודש

קו המאורות הקו העולמי ליהדות תימן

בית הוראה ארצי

הוצאת כתבי רבותינו

בתי מדרש לתורה והוראה

המרכז העולמי למורשת יהדות תימן

ת.ד. 99 בני ברק / טל: 03-30-8888-5 / פקס: 1533-6167808

הודעה חשובה!

המעוניינים להקדיש את הגליון לעילוי נשמת, רפואה שלימה, הצלחה וכו', וכן המעוניינים לסייע בהפצת הגליון באזור מגוריהם, יפנו למערכת הגליון.

ההזמנות האחרונה להיות שותף בהפצת התורה!

לק"י

מכון המאורות

בשורה משמחת!

בימים אלו נערכים אנו לקראת הדפסת הספרים הבאים:

ספר הזכרון לזכרו של הגאון רבינו עמרם קורח צוק"ל הרב הראשי האחרון ליהדות תימן

בו נקבצו ובאו לראשונה - תשובותיו בהלכה מכתב יד קדשו, ותולדותיו חייו ופעליו ועוד ועוד, על פני מאות עמודים עשירי תוכן עם מראות הוד מחייו ופעליו ותולדות רבני ויהודי תימן לדורותיה.

כמו כן, נבכל שנה ושנה, במערכת המכון שוקדים על הכנת מאסף תורני **שפתי מלך חלק ה'** - המכיל קרוב ל-450 עמודי כאשר השנה יוקדש לזכרו ולעילוי נשמתו של **הגאון רבינו שלמה קורח צוק"ל** רבה של בני ברק וזקן רבני תימן.

המעוניינים להשתתף ולהנציח את שמות יקיריהם בספרים אלו, יש לפנות למערכת המכון בהקדם בטל: 052-7199-650 או בדוא"ל: sm08830222@gmail.com

זכור! כי בהוצאתך, הינך שותף בזיוני הרבים, בהאזינה ובחפצת טובי רבותינו חכמי תימן.

גם אתם יכולים להיות שותפים בזיוני הרבים!

ותהיו שותפים בהפצת עלון השבת של יהדות תימן בתרומה של כ-100 ש"ח - הינך שותף בהפצת העלון בארץ ובתפוצות